

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ

ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

вул. Січових Стрільців, 73, 11 поверх, м. Київ, Україна, 04053
Тел/факс: (+38 044) 4862878, 4862841, 4862812, 4863070, 4862883
E-mail: info@auc.org.ua www.auc.org.ua

№ 5-69/21
від 10 лютого 2021 року

Міністерство фінансів України

Щодо Бюджетної декларації

Фінансова стабільність органів місцевого самоврядування та інституційна спроможність забезпечення підтримки, розвитку життєзабезпечуючих сфер територіальних громад, надання якісних суспільних послуг визначається розробленням узгоджених та реалістичних прогнозів доходів і видатків громади, оскільки основні важелі впливу на результати формування та використання бюджетних коштів зосереджено на таких стадіях бюджетного процесу, як планування та контроль.

Для досягання забезпечення фінансової стабільності та зміцнення економічного зростання територіальних громад, покращення якості суспільних послуг, послідовності та передбачуваності бюджетної політики на відповідній території використовується середньострокове бюджетне планування – інструмент закріплення на середньострокову перспективу пріоритетів використання бюджетних коштів.

Бюджетна декларація, що є документом середньострокового бюджетного планування та визначає засади бюджетної політики і показники державного бюджету на середньостроковий період і має містити положення щодо взаємовідносин державного бюджету з місцевими бюджетами (включаючи положення та показники, необхідні для складання прогнозів місцевих бюджетів), необхідних для складання проекту Державного бюджету України і прогнозів місцевих бюджетів. І відповідно до Бюджетного кодексу України Міністерство фінансів України до 15 травня року, що передує плановому, подає Бюджетну декларацію на розгляд Кабінету Міністрів України.

В свою чергу, Асоціація міст України, керуючись нормами Бюджетного кодексу України та Закону України «Про асоціації органів місцевого самоврядування», надає **пропозиції та рекомендації щодо врахування інтересів місцевого самоврядування** при підготовці Бюджетної декларації на 2022–2024 роки та у подальшому Державного бюджету України на 2022 рік.

Бюджетна політика щодо бюджетів територіальних громад та міжбюджетних відносин у 2022–2024 роках має бути спрямована на ефективне використання інструментів середньострокового бюджетного планування на місцевому рівні, покращення планування та прогнозування доходів і видатків громад на середньострокову перспективу, зміцнення фінансової спроможності місцевого самоврядування, а також збереження дворівневої системи міжбюджетних відносин, що реалізовуватиметься шляхом:

1) забезпечення розвитку організаційних, правових та фінансових передумов для зміцнення місцевого самоврядування відповідно до положень Європейської хартії місцевого самоврядування;

2) складання трирічних прогнозів бюджетів територіальних громад для підвищення передбачуваності та послідовності бюджетної політики на місцевому рівні, узгодження таких прогнозів із середньостроковими програмами соціально-економічного розвитку громад;

3) забезпечення позитивної динаміки доходів, що зараховуються до бюджетів територіальних громад, збереження рівня їх надходжень власних джерел доходів (тобто без урахування міжбюджетних трансфертів) не нижче 20 відсотків надходжень зведеного бюджету України;

4) збереження існуючих стабільних джерел наповнення бюджетів територіальних громад та недопущення зменшення частки відрахування таких джерел на користь інших бюджетів без належної компенсації втрат місцевому самоврядуванню;

5) збільшення нормативу зарахування податку на доходи фізичних осіб в обсязі не менше 80 відсотків до бюджетів територіальних громад, що обумовлено необхідністю фінансового забезпечення реалізації раніше переданих державою видаткових повноважень на місця, адже таке перекладення навантаження на місцеве самоврядування було здійснено без виділення належних фінансових ресурсів (зокрема, це утримання закладів професійно-технічної освіти; виплата заробітної плати непедагогічним працівникам, утримання закладів середньої освіти, забезпечення навчального процесу; фінансування комунальних послуг та енергоносіїв закладів охорони здоров'я; фінансове забезпечення державних соціальних гарантій (пільговий проїзд, пільговий зв'язок тощо); видатки на зовнішнє освітлення та електротранспорт через підвищення тарифів на електроенергію в чотири рази на ці потреби);

6) забезпечення сплати податку на доходи фізичних осіб за місцем здійснення господарської діяльності: як державними органами та установами (податковою та митною службами), так і приватними суб'єктами підприємницької діяльності з метою досягнення справедливого розподілу надходжень податку між відповідними місцевими бюджетами, і попередження їх концентрації виключно в обласних центрах;

7) збереження та недопущення звуження свободи дій органів місцевого самоврядування самостійно розпоряджатися їх власними доходами в межах власної відповідальності;

8) посилення контролю контролюючими органами щодо правильності нарахування, повноти, своєчасності та сплати податків і зборів (зокрема, зарахування до відповідного рівня місцевого бюджету податку на доходи фізичних осіб за фактичним місцем знаходженням та здійснення діяльності кожного з підрозділів податкового агента незалежно від організації його структури, а також посилення уваги щодо адміністрування місцевих податків і зборів);

9) в частині місцевих податків і зборів закріплення встановлення пільги виключно органами місцевого самоврядування та спрощення процедур регуляторної діяльності для цих питань; забезпечення оподаткування всіх об'єктів нерухомого майна, а не лише тих, що зареєстровані в реєстрі речових прав з 2013 року; відновлення механізму індексації нормативної грошової оцінки землі та встановлення коефіцієнту індексації на рівні реального індексу інфляції для усунення та подальшого уникнення втрат місцевих бюджетів; надання органам місцевого самоврядування повноважень з формування та ведення муніципальних фіскальних реєстрів;

10) зменшення диспропорцій податкоспроможності бюджетів територіальних громад через систему горизонтального вирівнювання та удосконалення підходів щодо його здійснення (зменшення реверсної дотації з метою подальшого стимулювання місцевого економічного розвитку та збільшення базової дотації для усунення невідповідності витратних зобов'язань та фіскальних повноважень відповідних рівнів управління);

11) продовження упорядкування сфер відповідальності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в рамках сформованого за результатами реформи децентралізації адміністративно-територіального устрою;

12) перегляду та затвердження оновлених соціальних стандартів і нормативів надання гарантованих державою послуг в описовому та вартісному вигляді за кожним з делегованих повноважень;

13) удосконалення процесу управління бюджетними коштами шляхом покращення взаємодії Міністерства фінансів України, Державної казначейської служби України, Державної податкової служби і органів місцевого самоврядування (в т.ч. через використання інтегрованих інформаційних систем супроводження на всіх рівнях процесу підготовки та моніторингу виконання бюджетів територіальних громад);

14) збереження додаткової дотації на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я на рівні не менше 20 млрд гривень;

15) застосування формульованого підходу при розподілі субвенцій та дотацій з державного бюджету між місцевими бюджетами для забезпечення прозорого та справедливого їх розподілу (зокрема, *освітньої субвенції* розрахунок обсягів якої між бюджетами територіальних громад наразі не відповідає чинній формулі; *додаткової дотації* на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я та *субвенції на фінансове забезпечення будівництва, реконструкції, ремонту і утримання автомобільних доріг* загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної

власності у населених пунктах, що наразі розподіляються суб'єктивно на рівні області);

16) стимулювання соціально-економічного розвитку територіальних громад через державний фонд регіонального розвитку (далі – ДФРР), а саме передбаченням щорічного зростання обсягів ДФРР; закріпленням за бюджетами територіальних громад 30 відсотків обсягу ДФРР на реалізацію програм і проектів регіонального розвитку сільських, селищних, міських рад відповідно до програм соціально-економічного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, і передбачити розподіл між бюджетами сільських, селищних, міських територіальних громад пропорційно до площі територіальної громади та кількості сільського населення у такій територіальній громаді з рівною вагою обох цих факторів;

17) створення сприятливих умов для розширення доступу місцевих органів влади до ринку внутрішніх та зовнішніх запозичень та підвищення ефективності фінансово-кредитних операцій, впровадження ризикоорієнтованої автоматизованої системи погодження здійснення місцевих запозичень;

18) компенсування втрат органів місцевого самоврядування, що виникли внаслідок рішень органів державної влади, та недопущення передачі на рівень місцевих бюджетів фінансового забезпечення видаткових повноважень без відповідного компенсаційного ресурсу (зокрема, щодо погашення заборгованості з різниці в тарифах перед підприємствами теплопостачання).

Асоціація міст України звертає увагу на те, що бюджетна політика в частині місцевих фінансів має включати спрямованість на формування фінансовоспроможних органів місцевого самоврядування, оскільки наявність достатніх коштів у бюджетах громад дає змогу оперативної та якісної вирішувати питання соціально-економічного характеру на рівні територіальної громади, забезпечувати сприятливе життєве середовище для всебічного розвитку людини, її самореалізації, надання населенню високоякісних доступних суспільних послуг. Отже, зважаючи на важливість подальшого зміцнення фінансової спроможності органів місцевого самоврядування та збереження здобутків децентралізації, **Асоціація міст України наполягає на врахуванні зазначених пропозицій у Бюджетній декларації на 2022–2024 роки.**

**В.о. Виконавчого директора
Асоціації міст України**

В.В. Сидоренко